

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ГРОШІ ТА КРЕДИТ"**

**для студентів напрямів підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит",
6.030504 "Економіка підприємства"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 2 від 11.09.2013 р.

Укладачі: Кондусова Л. Ф.
Кіпа М. О.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Гроші та кредит" для студентів напрямів підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит", 6.030504 "Економіка підприємства" всіх форм навчання / укл. Л. Ф. Кондусова, М. О. Кіпа. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 70 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни за модулями й темами, подано плани лекцій, практичних та лабораторних занять, наведено матеріали для написання есе, питання для самостійного опрацювання.

Рекомендовано для студентів напрямів підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" та 6.030504 "Економіка підприємства".

Вступ

Гроші і кредит за умов ринку відіграють важливу роль у підвищенні ефективності економіки України. Через кредитно-банківську систему проходить великий обсяг грошових розрахунків та платежів підприємств і населення, вона мобілізує і перетворює в активно діючий капітал тимчасово вільні грошові кошти, заощадження і доходи юридичних та фізичних осіб, виконує різноманітні кредитні, страхові, посередницькі, інвестиційні та інші операції.

Сучасна грошова система є засобом розподілу кінцевих товарів, тобто речей та послуг як особистого споживання, так і суспільного виготовлення. Ринковий розподіл кінцевої продукції здійснюється автономним грошовим потоком, що циркулює між населенням і виробництвом.

Цей потік, ідучи від споживачів кінцевої продукції до галузей, що її виробляють, а від них – до проміжних, що її постачають, постійно розпадається на цьому шляху на належні індивідуальні грошові доходи зайнятих у виробництві та відрахування у спеціальні фонди і податки, за рахунок яких одержують свої грошові доходи інші працюючі члени об'єднаного грошовою системою суспільства та ті, що перебувають на його утриманні. Цей потік постійно поповнюється за рахунок грошей, що знову повертаються від індивідуальних споживачів через торгівлю до виробництва, розпочинаючи нові цикли свого обігу. Циркулюючи, грошовий потік ставить у залежність від індивідуальних споживачів всю ринкову економіку і примушує виробляти лише те і стільки, скільки їм потрібно кінцевої продукції.

Кількість грошей, що циркулює в потоці, залежить від цін та періодичності розрахунків із заробітної плати. Ця кількість грошей як сума чистих індивідуальних грошових доходів визначає грошову оцінку виробленої за відповідний період кінцевої продукції. На відміну від грошей, грошові доходи можуть нагромаджуватися у межах вартості й проміжної продукції, а не тільки кінцевої. За наявності комерційного кредитування вкладники дістають плату за капітал у вигляді банківських відсотків як винагороду за тимчасову передачу у розпорядження суспільства кінцевої продукції, що стоїть за грішми, нагромаджуючи, таким чином, свої грошові доходи. Гроші ж продовжують циркулювати у тій самій величині, розподіляючи кінцеву продукцію серед тих, хто її споживає.

Гроші не є товаром і не всякими товарами забезпечуються, а лише кінцевою продукцією, що постійно виробляється як результат витрат суспільного часу і постійно випадає з обміну в індивідуальне споживання.

Не маючи власної вартості, крім вартості свого виготовлення, паперові гроші є засобом обміну лише тому, що вони позначають у грошових одиницях витрачений суспільством час на виробництво кінцевої продукції, а вся кінцева продукція обчислюється, розподіляється і визначається структурно як певна кількість вираженого у грошових одиницях часу.

Таким чином, гроші є важливим елементом ринкової економіки. Завдяки грошам обмін між виробниками набув найбільш зручної та ефективної форми купівлі-продажу, перетворився у ринок, а ринок – у загальну форму економічних відносин.

Гроші називають "мовою ринку", а грошові потоки – "кровоносною системою економіки"

Навчальна дисципліна "Гроші та кредит" є основною у підготовці фахівців на пряму підготовки "Фінанси і кредит" і має за мету надати майбутнім бакалаврам теоретичну базу, необхідну для подальшого оволодіння спеціальними дисциплінами.

Метою навчальної дисципліни є підготовка фахівців фінансового профілю, які б володіли теоретичними основами державної монетарної політики держави, опанування ними принципів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіли методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.

Предметом даної навчальної дисципліни є процес інтеграції, що дозволить ефективно вилунути грошово-кредитній системі на соціально-економічний розвиток суспільства.

З кардинальною зміною фундаментальних атрибутів фінансування і кредитування в Україні суттєво підвищуються вимоги до бакалаврів з на пряму підготовки "Фінанси і кредит".

Завдання дисципліни – дати майбутнім фахівцям фінансового профілю знання щодо сутності та функцій категорій "гроші", "кредит", характеристику теорій грошей і кредиту в сучасних умовах розвитку суспільства; поняття грошового обігу грошових потоків, грошового ринку та грошових систем; основ розрахункових і валютних відносин.

Структуру навчальної дисципліни наведено в табл. 1.

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
"Фінанси і кредит"		
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 10. Змістовних модулів 2	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Нормативна. Рік підготовки: 1, 2. Семестр: 2, 3
Кількість годин: усього – 360. Змістовний модуль 1 – 180 годин. Змістовний модуль 2 – 180 годин	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит"	Лекцій – 66 годин. Семінари, практичні – 66 годин. Лабораторні – 16 годин. Самостійна робота – 212 годин
Кількість тижнів викладання дисципліни – 33. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: ПМК, іспит
"Економіка підприємства"		
Кількість кредитів, відповідних ECTS–5. Змістовних модулів 2	Шифр та назва галузі знань: 0305"Економіка та підприємництво"	Нормативна. Рік підготовки: 3. Семестр: 5
Кількість годин: усього – 144. Змістовний модуль 1 – 41 година. Змістовний модуль 2 – 103 години	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030504 "Економіка підприємства"	Лекцій – 34 години. Семінари, практичні – 34 години. Самостійна робота – 76 годин
Кількість тижнів викладання дисципліни – 17. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна є нормативною для підготовки бакалаврів із напрямів підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" та 6.030504 "Економіка підприємства".

У результаті вивчення навчальної дисципліни "Гроші та кредит" у студента повинні сформуватися професійні компетентності, які наведені у табл. 2 – 5.

Таблиця 2

Професійні компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр після вивчення навчальної дисципліни "Гроші та кредит"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	3
1. Планово-проектні	1.1. Здатність до планування грошової маси. 1.2. Здатність до балансування потоку національного доходу та потоку національного продукту через внутрішній і зовнішній грошові ринки. 1.3 Здатність до планування попиту на гроші	1.1.1. Обчислювати та обґрунтувати грошові платежі. 1.1.2. Ефективно використовувати взаємозв'язок окремих видів грошових потоків. Передбачати напрями ефективних зовнішньоекономічних відносин. 1.3.1. Обчислювати та обґрунтувати купівельну спроможність грошей. 1.3.2. Передбачати фактори, що визначають зміну пропозиції грошей
2. Організаційні	2.1. Здатність до організації ефективної платіжної системи. 2.2. Здатність до організації руху грошових потоків	2.1.1. Реалізовувати заходи щодо впровадження кредитних та електронних грошей. 2.1.2. Впроваджувати заходи щодо ефективного використання векселів. 2.2.1. Впроваджувати заходи щодо підвищення якості цінних паперів, середньо-і дострокових позик

1	2	3
3. Аналітично-інформаційні	3.1. Здатність до аналізу стану валютного ринку. 3.2. Здатність до аналізу механізму регулювання валютного курсу	3.1.1. Аналізувати фактори, що впливають на кон'юктуру валютного ринку. 3.2.2. Визначати та аналізувати девальвацію та ревальвацію валюти. 3.2.3. Аналізувати касові та строкові валютні операції
4.Обліково-статистичні	4.1. Здатність до обліку дебетового та кредитового обороту	4.1.1. Скласти звітності про грошовий обіг

Таблиця 3

Професійні компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Економіка підприємства" освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр після вивчення навчальної дисципліни "Гроші та кредит"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1. Планово-проектні	1.1. Здатність до планування грошової маси. 1.2 Здатність до планування попиту на гроші	1.1.1. Передбачати фактори що визначають зміну пропозиції грошей. 1.2.1. Обчислювати та обґрунтувати купівельну спроможність грошей
2. Організаційні	2.1. Здатність до організації руху грошових потоків	2.1.1. Реалізовувати заходи щодо впровадження кредитних та електронних грошей
3. Аналітично-інформаційні	3.1. Здатність до аналізу механізму регулювання валютного курсу	3.1.1. Аналізувати фактори, що впливають на кон'юктуру валютного ринку
4. Обліково-статистичні	4.1. Здатність до прогнозування відсоткової ставки на базі статистичних даних	4.1.1. Скласти прогнозну модель

Таблиця 4

**Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння
та навички з навчальної дисципліни
"Гроші та кредит"**

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
Визначення економічної категорії грошей та кредиту	Визначати та аналізувати національний дохід і національний продукт	Здатність до визначення основних видів грошових потоків	Визначення факторів, що впливають на масу і стабільність грошей
Визначення сутності кількісної теорії грошей і сучасного монетаризму	Визначати та аналізувати структуру грошового обороту	Здатність до визначення маси грошей, що обслуговує грошовий оборот	Визначення особливостей використання платіжних документів
Визначення кредитних та валютних відносин для розвитку грошової та кредитної системи	Визначати та аналізувати грошові агрегати	Здатність до визначення грошового мультиплікатора	Визначення особливостей інфляційного процесу в Україні
Визначення суті та механізму формування пропозиції грошей	Визначення показників вимірювання інфляції	Здатність до визначення вартості кредиту	Визначення особливостей механізму банківського кредитування

Таблиця 5

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напрямів підготовки "Фінанси і кредит" та "Економіка підприємства" освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр після вивчення навчальної дисципліни "Гроші та кредит"

Компетентності фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
1	2
1. Здатність визначати сутність і роль грошей у сучасному суспільстві	1.1. Знати кількісну теорію грошей. 1.2. Знати сутність сучасного монетаризму. 1.3. Вміти розраховувати купівельну спроможність грошей

1	2
2. Здатність визначати місце грошей у національному обороті	2.1. Здатність аналізувати грошові потоки. 2.2. Здатність розраховувати та аналізувати грошові агрегати. 2.3. Визначати фактори, які впливають на безготівковий обіг. 2.4. Знати форми безготівкових розрахунків. 2.5. Визначати структурні складові грошового обігу та аналізувати його особливості на мікро- та макро- рівнях. 2.6. Здійснювати розрахунки грошово-кредитного мультиплікатора
3. Здатність визначати концептуальні основи розвитку грошового ринку України	3.1. Розкривати сутність структурних складових та характеризувати загальну структуру грошового ринку України. 3.2. Вміти класифікувати та давати порівняльну характеристику певним видам ринків залежно від економічного призначення ресурсів. 3.3. Вміти аналізувати ефективність діяльності учасників фондового ринку України
4. Здатність аналізувати типи грошових систем	4.1. Визначати структурні складові грошової системи держави та аналізувати особливості їх застосування. 4.2. Розподіляти грошові системи країн залежно від форм функціонування грошей на системи металевого та паперово-кредитного типів
5. Здатність визначати вплив інфляційних процесів на результати діяльності підприємств	5.1. Вміти класифікувати види інфляції. 5.2. Розраховувати показники інфляції. 5.3. Характеризувати чинники, які впливають на виникнення інфляції. 5.4. Визначати соціально-економічні наслідки інфляційних процесів
6. Здатність аналізувати валютну позицію банку, платіжний баланс України; визначати курси продавця і покупця на різних валютних ринках	6.1. Вміти класифікувати валютні курси. 6.2. Визначати методи регулювання валютних курсів. 6.3. Визначати особливості функціонування валютних систем. 6.4. Визначати економічну сутність і структуру платіжного балансу. 6.5. Визначати принципи здійснення спекулятивної гри підвищення та зниження курсу валюти за допомогою форвардних угод

1	2
7. Здатність аналізувати теоретичні основи грошово-кредитної політики	7.1. Визначати засоби реалізації грошово-кредитної політики банку. 7.2. Визначати сутність кредиту як економічної категорії. 7.3. Визначати роль кредиту в ринкових умовах господарювання. 7.4. Визначати принципи та функції кредиту. 7.5. Вміти аналізувати можливості використання окремих форм кредиту 7.6. Вміти використовувати прості та складні проценти. 7.7. Визначати особливості виникнення позичкового капіталу. 7.8. Вміти здійснювати розрахунки процентних платежів за операціями з цінними паперами
8. Здатність усвідомлювати причини виникнення інституту фінансового посередництва	8.1. Визначати економічну сутність, призначення та види фінансового посередництва. 8.2. Вміти характеризувати діяльність небанківських фінансово-кредитних установ. 8.3. Вміти визначати функції банківських установ на посередницькому ринку послуг
9. Здатність усвідомлювати роль банків, їх призначення і необхідність для розвитку економіки країни	9.1. Визначати економічне призначення банківських установ. 9.2. Вміти визначати власні, позиченні та залученні ресурси банку. 9.3. Знати склад пакета документів, який потрібен для реєстрації та ліцензування діяльності банку. 9.4. Вміти аналізувати активи і пасивні операції банку. 9.5. Визначати кредитну політику банку. 9.6. Вміти аналізувати нормативні показники. 9.7. Характеризувати інструменти центрального банку країни на грошовому ринку. 9.8. Визначати цілі та завдання міжнародних фінансово-кредитних установ в Україні

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни "Гроші та кредит" складається з двох частин, що об'єднують декілька тем, які логічно пов'язані між собою.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекції, семінарські та практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота студентів.

У таблиці 6 та 7 наведено тематичний план та структура кредиту навчальної дисципліни для студентів за напрямом підготовки "Фінанси і кредит" та "Економіка підприємства"

Таблиця 6

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни за напрямом підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"

Теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	семінарські практичні та лабораторні заняття	самостійну роботу
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки			
1. Роль грошей у ринковій економіці	2	2	14
2. Сутність і функції грошей	4	4	14
3. Теорія грошей	6	6	14
4. Грошовий обіг і грошові потоки	6	6	14
5. Грошовий ринок	4	4	14
6. Грошові системи	4	4	14
7. Інфляція та грошові реформи	4	4	14
8. Фінансове посередництво грошового ринку	4	4	14
Усього годин за модулем 1	34	34	112
Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах			
9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	4	6	10
10. Сутність і функції кредиту	4	6	10
11. Форми, види і роль кредиту	4	6	10
12. Теоретичні засади процента	4	6	10
13. Теоретичні засади діяльності банків	4	6	12

Закінчення табл. 6

1	2	3	4
14. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	4	6	12
15. Валютний ринок і валютні системи	4	6	12
16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	4	6	3
Підготовка до іспиту			18
Іспит			3
Усього годин за модулем 2	32	48	100
Разом	66	82	212

У табл. 6 наведено тематичний план та структура кредиту навчальної дисципліни для студентів за напрямом підготовки "Економіка підприємства".

Таблиця 7

**Структура залікового кредиту навчальної дисципліни
за напрямом підготовки 6.030504 "Економіка підприємства"**

Теми	Кількість годин, відведених на:		
	Лекції	семінарські практичні та лабораторні заняття	самостійну роботу
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки			
1. Сутність і функції грошей	2	2	3
2. Грошовий обіг і грошові потоки	2	2	3
3. Грошовий ринок	2	2	5
4. Грошові системи	2	2	5
5. Інфляція та грошові реформи	2	2	5
Усього годин за модулем 1	10	10	21
Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах			
6. Валютний ринок і валютні системи	6	6	8
7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризму	2	2	4
8. Кредит у ринковій економіці	6	6	8
9. Фінансові посередники грошового ринку	2	2	4
10. Центральні банки	2	2	4

1	2	3	4
11. Банки другого рівня	2	2	4
12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	4	4	8
Підготовка до іспиту			12
Іспит			3
Усього годин за модулем 2	24	24	52
Разом	34	34	76

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

Напрямок підготовки 6.030508 "фінанси та кредит" Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Роль грошей у ринковій економіці

1.1. Характеристика особливостей функціонування ринкової економіки.

Характеристика ринкової економіки за формою власності, за відтворювальними фазами, за об'єктами ринкових відносин, за рівнем правового регулювання тощо.

Характеристика особливостей об'єктів ринкових відносин і розкриття сутності ринку природних ресурсів, ринку засобів виробництва, ринку предметів споживання, ринку робочої сили, ринку капіталу і ринку грошей тощо.

Сутність специфічних ринкових суб'єктів економіки – банків, бірж, страхових, інвестиційних, фінансових компаній, різних фондів тощо.

1.2. Принципи функціонування ринкової економіки.

Характеристика принципів ринкової економіки:

- 1) переважання приватної власності на засоби виробництва;
- 2) свобода підприємництва і свобода вибору;
- 3) опора на особистий інтерес як визначальний мотив поведінки економічних суб'єктів;
- 4) опора на конкуренцію;
- 5) опора на вільне ціноутворення і ринок як основний координаційний механізм розвитку економіки;
- 6) обмеження втручання держави в економічне життя країни.

Економічна політика держави – сукупність методів та інструментів впливу держави на економіку.

Тема 2. Сутність і функції грошей

2.1. Історія виникнення грошей.

Сутність грошей та їх походження. Гроші як загальний еквівалент абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

2.2. Форми грошей.

Характеристика різних форм грошей та їх еволюція. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від товарів до благородних металів.

2.3. Функції грошей.

Поняття функцій грошей та їх еволюція. Характеристика функції міри вартості, функції засобу обігу, функції засобу платежу, функції засобу нагромадження, функції світових грошей.

Тема 3. Теорія грошей

3.1. Основні теорії грошей та їх представники. Характеристика теорії виникнення та розвитку грошових відносин. Основні аспекти класичної кількісної теорії грошей.

3.2. Особливості кількісної теорії грошей та її Кембріджського варіанта.

3.3. Сутність монетаристської теорії.

Монетаризм – політика оздоровлення економіки і боротьби з інфляцією.

Характеристика сучасної монетаристської теорії. Цілі монетарної політики.

Тема 4. Грошовий обіг і грошові потоки

4.1. Сутність та структура грошового обороту.

Поняття грошовий оборот як процес руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

4.2. Грошовий потік та критерії класифікації грошових потоків.

Характеристика основних видів грошових потоків. Структура грошового обороту.

4.3. Грошова маса та характеристика грошових агрегатів.

Сутність грошової маси. Фактори, що визначають швидкість обігу та її вплив на масу і стабільність грошей. Закон кількості грошей, необхідних для обороту.

Тема 5. Грошовий ринок

5.1. Сутність грошового ринку.

Характеристика та економічна структура грошового ринку. Суб'єкти та інструменти грошового ринку.

Місце і роль грошового ринку в системі ринкових відносин.

5.2. Характеристика та операції міжбанківського ринку.

Роль міжбанківського ринку у забезпеченні нормальних умов функціонування грошового ринку.

Міжбанківський ринок – це частина фінансового ринку.

Характеристика суб'єктів міжбанківського ринку.

Тема 6. Грошові системи

6.1. Поняття та елементи грошової системи.

Формування грошової системи (найменування грошової одиниці; масштаб цін; валютний курс; види готівкових грошових знаків, які мають закону платіжну силу; регламентація безготівкового обороту; державний апарат, який здійснює регулювання грошового обороту).

6.2. Еволюція грошових систем.

Характеристика типів грошових систем. Особливості грошової системи ринкового і неринкового типу.

Характеристика біметалізму та монометалізму.

Сутність золотомонетного, золото зливкового і золотодевізного стандартів.

Характеристика системи паперово-грошового обігу.

6.3. Форми безготівкового розрахунків.

Характеристика основних розрахункових документів при безготівкових розрахунках (платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, чек, акредитив, вексель).

Характеристика етапів розвитку грошової системи в Україні.

Тема 7. Інфляція та грошові реформи

7.1. Сутність, причини, види й типи інфляції.

Характеристика інфляції і особливості сучасної інфляції.

Сутність причини інфляції і їх теорії (теорія інфляційного попиту, теорія інфляційного розриву, теорія інфляції витрат, монетаристська теорія).

Характеристика типів інфляції (повзуча, помірна, галопуюча, гіперінфляція, суперінфляція).

7.2. Вимірювання інфляції.

Характеристика показників вимірювання інфляції за допомогою індексів цін (індекс споживчих цін; індекс цін на засоби виробництва; індекс цін ВВП, або дефлятор ВВП; загальний індекс інфляції).

7.3. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.

Вплив інфляції на економіку країни.

Характеристика методів подолання інфляції (нуліфікація, реставрація, девальвація, деномінація).

Сутність антиінфляційної політики (дефляційна політика та політика доходів).

Характеристика варіантів антиінфляційної політики.

7.4. Грошові реформи та методи проведення їх.

Класифікація грошових реформ (формального типу; конфіскаційного типу; паралельного або консервативного типу).

Сутність грошової реформи в Україні.

Тема 8. Фінансове посередництво грошового ринку

8.1. Фінансові посередники та їхнє місце в структурі фінансового ринку.

Характеристика фінансових посередників (банки, інвестиційні, страхові компанії, пенсійні фонди тощо). Види фінансових посередників.

8.2. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.

Роль спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових інститутів в накопиченні та мобілізації грошового капіталу.

Причини розвитку небанківських кредитно-фінансових установ.

Становлення вітчизняних небанківських кредитних установ.

Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

9.1. Попит і пропозиція грошей.

Характеристика складових попиту на гроші (попит на гроші як засіб обігу; попит на гроші як засіб збереження вартості).

Характеристика тлумачення суті попиту на гроші у працях Дж. М. Кейнса.

Сутність трансакційного (операційного) попиту на гроші. Рівняння попиту на гроші.

Сутність пропозиції грошей та механізм її формування.

Характеристика грошово-кредитного мультиплікатора.

9.2. Характеристика облікового ринку та його особливості.

Сутність облікового ринку як частини грошового ринку.

Характеристика інституційної структури облікового ринку.

Роль та сутність онкольного та вексельного кредиту на обліковому ринку.

Тема 10. Сутність і функції кредиту

10.1. Необхідність та сутність кредиту.

Економічна передумова існування кредиту.

Характеристика основних причин, джерел, необхідності і сутності кредиту.

Характеристика та ознаки кредитних відносин. Характеристика учасників кредитних відносин.

10.2. Роль кредиту в умовах ринкової економіки.

Сутність впливу кредиту на безперервність процесів виробництва і реалізації продукції.

Роль кредиту в розширенні виробництва. Сутність регулювання грошової маси в обороті.

Тема 11. Форми, види і роль кредиту

11.1. Форми та функції кредиту.

Характеристика основних форм кредиту (товарна, грошова). Основні функції кредиту.

Економічні межі кредиту, причини й наслідки їх порушення. Кредитні відносини в умовах інфляції.

Взаємозв'язок кредиту і грошей.

11.2. Характеристика основних видів кредиту.

Характеристика основних видів кредиту (банківський, споживчий, міжгосподарський, державний, особистий, іпотечний, міжнародний, консорціумний).

Характеристика учасників міжгосподарського кредиту та переваги його використання.

Класифікація банківського кредиту. Сутність та види лізингу та види лізингових операцій.

Структура та класифікація споживчого кредиту.

Тема 12. Теоретичні засади процента

12.1. Сутність відсотку за кредит (позиковий відсоток).

Характеристика чинників, що впливають на розміри ставок за кредит. Сутність норма відсотка за кредит. Характеристика номінальної і реальної ставки відсотка.

12.2. Сутність простих відсоткових ставок.

Визначення нарощеної суми на основі простих відсоткових ставок. Розрахунки по операціям застави.

Тема 13. Теоретичні засади діяльності банків

13.1. Еволюція і розвиток банків в Україні.

Сутність поняття "банк". Функції банків. Формування нової банківської системи України.

13.2. Класифікація та характеристика банків.

Класифікація банків. Роль міжбанківських об'єднань у кредитних операціях.

13.3. Операції банків

Характеристика операцій відповідно Закону України "Про банки і банківську діяльність". Характеристика банківських операцій. Структура ресурсів банку.

Тема 14. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління

14.1. Загальна характеристика центральних банків.

Центральний банк – головна ланка банківської та кредитної системи.

Сутність центральних банків (збереження стабільності національної грошової одиниці; професійний нагляд та координація діяльності банківської системи).

14.2. Функції центральних банків.

Характеристика основних функцій центрального банку.

Центральні банк – це органи державного регулювання економіки.

Основні функції і організаційна структура НБУ. Зміст грошово-кредитної політики НБУ.

Характеристика інструментів монетарної політики.

Тема 15. Валютний ринок і валютні системи

15.1. Основні риси валютних відносин і валютних систем.

Характер зв'язку між суспільним відтворенням, міжнародними економічними і валютними відносинами. Світова валютна система вільної конкуренції як сукупність валютних систем окремих елементів країн. Основні риси світової валютної системи.

15.2. Валютний курс як економічна категорія.

Сутність та цілі валютного курсу. Монетарний і золотий паритет. Роль СПЗ, ЕКЮ і ЄВРО у сучасній валютній системі.

15.3. Валютна політика і форми валютної політики.

Поняття основних форм валютної політики (дисконтна, девізна) та її різновиди.

15.4. Характеристика валютних ринків.

Валютний ринок: поняття, види, функції. Передумова створення валютних ринків. Котирування іноземних валют: поняття, методи, особливості котирування на міжнародному ринку. Класифікація валютних операцій.

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

16.1. Міжнародний валютний фонд.

Принципи побудови МВФ. Основні методи і форми діяльності Міжнародного валютного фонду. Характеристика керівних органів МВФ.

Умови, на яких Україна стала членом МВФ.

16.2. Організація Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).

МБРР – це перший інвестиційний інститут. Цілі та задачі МБРР. Керівні органи МБРР. Формування капіталу банку.

16.3. Регіональні банки розвитку.

Історичні передумови створення регіональних банків. Цілі і завдання регіональних банків Азії, Африки і Латинської Америки.

16.4. Організація банку міжнародних розрахунків (БМР).

Роль і місце БМР серед міжнародних валютно-кредитних організацій. Задачі, цілі та функції БМР.

Напрямок підготовки 6.030504 "економіка підприємства" Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Сутність і функції грошей

1.1. Історія виникнення грошей.

Сутність грошей та їх походження. Гроші як загальний еквівалент абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

1.2. Форми грошей.

Характеристика різних форм грошей та їх еволюція. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від товарів до благородних металів.

1.3. Функції грошей.

Поняття функцій грошей та їх еволюція. Характеристика функції міри вартості, функції засобу обігу, функції засобу платежу, функції засобу нагромадження, функції світових грошей.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

2.1. Сутність та структура грошового обороту.

Поняття грошовий оборот як процес руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

2.2. Грошовий потік та критерії класифікації грошових потоків.

Характеристика основних видів грошових потоків. Структура грошового обороту.

2.3. Грошова маса та характеристика грошових агрегатів.

Сутність грошової маси. Фактори, що визначають швидкість обігу та її вплив на масу і стабільність грошей. Закон кількості грошей, необхідних для обороту.

Тема 3. Грошовий ринок

3.1. Сутність грошового ринку.

Характеристика та економічна структура грошового ринку. Суб'єкти та інструменти грошового ринку.

Місце і роль грошового ринку в системі ринкових відносин.

3.2. Характеристика та операції міжбанківського ринку.

Роль міжбанківського ринку у забезпеченні нормальних умов функціонування грошового ринку.

Міжбанківський ринок – це частина фінансового ринку.

Характеристика суб'єктів міжбанківського ринку.

Тема 4. Грошові системи

4.1. Поняття та елементи грошової системи.

Формування грошової системи (найменування грошової одиниці; масштаб цін; валютний курс; види готівкових грошових знаків, які мають закону платіжну силу; регламентація безготівкового обороту; державний апарат, який здійснює регулювання грошового обороту).

4.2. Еволюція грошових систем.

Характеристика типів грошових систем. Особливості грошової системи ринкового і неринкового типу.

Характеристика біметалізму та монометалізму.

Сутність золотомонетного, золото зливкового і золотодевізного стандартів.

Характеристика системи паперово-грошового обігу.

4.3. Форми безготівкового розрахунків.

Характеристика основних розрахункових документів при безготівкових розрахунках (платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, чек, акредитив, вексель).

Характеристика етапів розвитку грошової системи в Україні.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

5.1. Сутність, причини, види й типи інфляції.

Характеристика інфляції і особливості сучасної інфляції.

Сутність причини інфляції і їх теорії (теорія інфляційного попиту, теорія інфляційного розриву, теорія інфляції витрат, монетаристська теорія).

Характеристика типів інфляції (повзуча, помірна, галопуюча, гіперінфляція, суперінфляція).

5.2. Вимірювання інфляції.

Характеристика показників вимірювання інфляції за допомогою індексів цін (індекс споживчих цін; індекс цін на засоби виробництва; індекс цін ВВП, або дефлятор ВВП; загальний індекс інфляції).

5.3. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.

Вплив інфляції на економіку країни.

Характеристика методів подолання інфляції (нуліфікація, реставрація, девальвація, деномінація).

Сутність антиінфляційної політики (дефляційна політика та політика доходів).

Характеристика варіантів антиінфляційної політики.

5.4. Грошові реформи та методи проведення їх.

Класифікація грошових реформ (формального типу; конфіскаційного типу; паралельного або консервативного типу).

Сутність грошової реформи в Україні.

Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

6.1. Основні риси валютних відносин і валютних систем.

Характер зв'язку між суспільним відтворенням, міжнародними економічними і валютними відносинами. Світова валютна система вільної конкуренції як сукупність валютних систем окремих елементів країн. Основні риси світової валютної системи.

6.2. Валютний курс як економічна категорія.

Сутність та цілі валютного курсу. Монетарний і золотий паритет. Роль СПЗ, ЕКЮ і ЄВРО у сучасній валютній системі.

6.3. Валютна політика і форми валютної політики.

Поняття основних форм валютної політики (дисконтна, девізна) та її різновиди.

6.4. Характеристика валютних ринків.

Валютний ринок: поняття, види, функції. Передумова створення валютних ринків. Котирування іноземних валют: поняття, методи, особливості котирування на міжнародному ринку. Класифікація валютних операцій.

Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм

7.1. Основні теорії грошей та їх представники. Характеристика теорії виникнення та розвитку грошових відносин. Основні аспекти класичної кількісної теорії грошей.

7.2. Особливості кількісної теорії грошей та її Кембріджського варіанта.

7.3. Сутність монетаристської теорії.

Монетаризм – політика оздоровлення економіки і боротьби з інфляцією.

Характеристика сучасної монетаристської теорії. Цілі монетарної політики.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

8.1. Необхідність та сутність кредиту.

Економічна передумова існування кредиту.

Характеристика основних причин, джерел, необхідності і сутності кредиту.

Характеристика та ознаки кредитних відносин. Характеристика учасників кредитних відносин.

8.2. Роль кредиту в умовах ринкової економіки.

Сутність впливу кредиту на безперервність процесів виробництва і реалізації продукції.

Роль кредиту в розширенні виробництва. Сутність регулювання грошової маси в обороті.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

9.1. Фінансові посередники та їхнє місце в структурі фінансового ринку.

Характеристика фінансових посередників (банки, інвестиційні, страхові компанії, пенсійні фонди тощо). Види фінансових посередників.

9.2. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.

Роль спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових інститутів в накопиченні та мобілізації грошового капіталу.

Причини розвитку небанківських кредитно-фінансових установ.

Становлення вітчизняних небанківських кредитних установ.

Тема 10. Центральні банки

10.1. Загальна характеристика центральних банків.

Центральний банк – головна ланка банківської та кредитної системи.

Сутність центральних банків (збереження стабільності національної грошової одиниці; професійний нагляд та координація діяльності банківської системи).

10.2. Функції центральних банків.

Характеристика основних функцій центрального банку.

Центральні банк – це органи державного регулювання економіки.

Основні функції і організаційна структура НБУ. Зміст грошово-кредитної політики НБУ.

Характеристика інструментів монетарної політики.

Тема 11. Комерційні банки

11.1. Еволюція і розвиток банків в Україні.

Сутність поняття "банк". Функції банків. Формування нової банківської системи України.

11.2. Класифікація та характеристика банків.

Класифікація банків. Роль міжбанківських об'єднань у кредитних операціях.

11.3. Операції банків

Характеристика операцій відповідно Закону України "Про банки і банківську діяльність". Характеристика банківських операцій. Структура ресурсів банку.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

12.1. Міжнародний валютний фонд.

Принципи побудови МВФ. Основні методи і форми діяльності Міжнародного валютного фонду. Характеристика керівних органів МВФ.

Умови, на яких Україна стала членом МВФ.

12.2. Організація Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).

МБРР – це перший інвестиційний інститут. Цілі та задачі МБРР. Керівні органи МБРР. Формування капіталу банку.

12.3. Регіональні банки розвитку.

Історичні передумови створення регіональних банків. Цілі і завдання регіональних банків Азії, Африки і Латинської Америки.

12.4. Організація банку міжнародних розрахунків (БМР).

Роль і місце БМР серед міжнародних валютно-кредитних організацій. Задачі, цілі та функції БМР.

4. Плани лекцій

Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси та кредит"

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Роль грошей у ринковій економіці.

1.1. Характеристика особливостей функціонування ринкової економіки.

1.2. Принципи функціонування ринкової економіки.

Література: [2; 5; 12; 16].

Тема 2. Сутність і функції грошей

2.1. Історія виникнення грошей.

2.2. Форми грошей.

2.3. Функції грошей.

Література: [3; 4; 6; 9; 10].

Тема 3. Теорія грошей

3.1. Основні теорії грошей та їх представники.

3.2. Особливості кількісної теорії грошей та її Кембріджського варіанта.

3.3. Сутність монетарної теорії.

Література: [5; 6; 11; 14; 15].

Тема 4. Грошовий обіг і грошові потоки

4.1. Сутність та структура грошового обороту.

4.2. Грошовий потік та критерії класифікації грошових потоків.

4.3. Грошова маса та характеристика грошових агрегатів.

Література: [5; 6; 8; 10; 12; 15].

Тема 5. Грошовий ринок

5.1. Сутність грошового ринку.

5.2. Характеристика та операції міжбанківського ринку.

Література: [2; 3; 5; 11; 12; 14].

Тема 6. Грошові системи

6.1. Поняття та елементи грошової системи.

6.2. Еволюція грошових систем.

6.3. Форми безготівкового розрахунків.

Література: [5; 6; 9; 10; 15].

Тема 7. Інфляція та грошові реформи

7.1. Сутність, причини, види й типи інфляції.

7.2. Вимірювання інфляції.

7.3. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.

7.4. Грошові реформи та методи проведення їх.

Література: [2; 5; 6; 14; 15].

Тема 8. Фінансове посередництво грошового ринку

8.1. Фінансові посередники та їхнє місце в структурі фінансового ринку.

8.2. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.

Література: [1; 8; 12; 14; 15].

Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

9.1. Попит і пропозиція грошей.

9.2. Характеристика облікового ринку та його особливості.

Література: [3; 5; 6; 9 – 11].

Тема 10. Сутність і функції кредиту

10.1. Необхідність та сутність кредиту.

10.2. Роль кредиту в умовах ринкової економіки.

Література: [2 – 4; 13, 14].

Тема 11. Форми, види і роль кредиту

- 11.1. Форми та функції кредиту.
  - 11.2. Характеристика основних видів кредиту.
- Література: [3; 5; 6; 11; 12].

Тема 12. Теоретичні засади процента

- 12.1. Сутність відсотку за кредит (позиковий відсоток).
  - 12.2. Сутність простих відсоткових ставок.
- Література: [5; 14; 15].

Тема 13. Теоретичні засади діяльності банків

- 13.1. Еволюція і розвиток банків в Україні.
- 13.2. Класифікація та характеристика банків.
- 13.3. Операції банків.

Література: [3 – 5; 13; 14] **Тема 14. Центральні банки в системі монетарного**

та банківського управління

- 14.1. Загальна характеристика центральних банків.
  - 14.2. Функції центральних банків.
- Література: [3; 6; 9 – 11].

Тема 15. Валютний ринок і валютні системи

- 15.1. Основні риси валютних відносин і валютних систем.
  - 15.2. Валютний курс як економічна категорія
  - 15.3. Валютна політика і форми валютної політики.
  - 15.4. Характеристика валютних ринків.
- Література: [7; 12].

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

- 16.1. Міжнародний валютний фонд.
  - 16.2. Організація Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).
  - 16.3. Регіональні банки розвитку.
  - 16.4. Організація банку міжнародних розрахунків (БМР).
- Література: [5; 7; 12].

Напрямок підготовки 6.030504 "економіка підприємства"

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Сутність і функції грошей

- 1.1. Історія виникнення грошей.
  - 1.2. Форми грошей.
  - 1.3. Функції грошей.
- Література: [3; 4; 6; 9; 10].

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

- 2.1. Сутність та структура грошового обороту.
  - 2.2. Грошовий потік та критерії класифікації грошових потоків.
  - 2.3. Грошова маса та характеристика грошових агрегатів.
- Література: [5; 6; 8; 10; 12; 15].

Тема 3. Грошовий ринок

- 3.1. Сутність грошового ринку.
  - 3.2. Характеристика та операції міжбанківського ринку.
- Література: [2; 3; 5; 11; 12; 14].

Тема 4. Грошові системи

- 4.1. Поняття та елементи грошової системи.
  - 4.2. Еволюція грошових систем.
  - 4.3. Форми безготівкового розрахунків.
- Література: [5; 6; 9; 10; 15].

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

- 5.1. Сутність, причини, види й типи інфляції.
  - 5.2. Вимірювання інфляції.
  - 5.3. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.
  - 5.4. Грошові реформи та методи проведення їх.
- Література: [2; 5; 6; 14; 15].

Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

- 6.1. Основні риси валютних відносин і валютних систем.
- 6.2. Валютний курс як економічна категорія
- 6.3. Валютна політика і форми валютної політики.

6.4. Характеристика валютних ринків.

Література: [7; 12].

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

7.1. Основні теорії грошей та їх представники.

7.2. Особливості кількісної теорії грошей та її Кембріджського варіанта.

7.3. Сутність монетарної теорії.

Література: [5; 6; 11; 14; 15].

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

8.1. Необхідність та сутність кредиту.

8.2. Роль кредиту в умовах ринкової економіки.

Література: [2 – 4; 13; 14].

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

9.1. Фінансові посередники та їхнє місце в структурі фінансового ринку.

9.2. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.

Література: [1; 8; 12; 14; 15].

Тема 10. Центральні банки

10.1. Загальна характеристика центральних банків.

10.2. Функції центральних банків.

Література: [3; 6; 9 – 11].

Тема 11. Комерційні банки

11.1. Еволюція і розвиток банків в Україні.

11.2. Класифікація та характеристика банків.

11.3. Операції банків.

Література: [3 – 5; 13; 14].

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

12.1. Міжнародний валютний фонд.

12.2. Організація Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).

12.3. Регіональні банки розвитку.

12.4. Організація банку міжнародних розрахунків (БМР).

Література: [5; 7; 12].

5. Плани семінарських (практичних) занять

У процесі проведення семінарських та практичних занять студенти повинні отримати знання з теорії грошей і сучасного монетаризму, грошового ринку та грошових систем, кредитних та валютних відносин для розвитку грошової систем.

У процесі проведення семінарського заняття організується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

Семінарські заняття стимулюють розвиток продуктивного мислення студентів під час обговорення проблеми, що розглядаються; створюють безпосередній контакт викладача зі студентами, залучають студентів до дискусії.

Проведення практичних занять з дисципліни "Гроші та кредит" сприятиме оволодінню аналізувати структуру грошового обороту, визначати грошові агрегати, визначати масу грошей, що обслуговує грошовий оборот, а також визначати вартість кредиту.

Таблиця 8

План проведення семінарських, практичних занять та лабораторних напрямку підготовки 6.030508 "Фінанси та кредит"

Назва теми	Перелік практичної роботи (опрацьованих питань)	Література
1	2	3
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки		
Тема 1. Роль грошей у ринковій економіці	Семінарське заняття 1 1. Яке місце займає економіка в суспільному устрої країни? 2. Визначити роль грошей в ринковій та плановій економіці. 3. Принципи функціонування ринкової економіки. 4. Роль держави у творенні грошей 5. Роль грошей як інструмента регулювання економіки	[2; 5; 12; 16]

Продовження табл. 8

1	2	3
Тема 2. Сутність і функції грошей	Семінарське заняття 2 1. Походження грошей. 2. Форми грошей та їх еволюція. 3. Функції грошей. Функція міри вартості. 4. Функція засобу обігу. Функція засобу платежу	[3; 4; 6; 9; 10]
	Лабораторне заняття 1 Визначити відмінності різних видів грошей	
Тема 3. Теорія грошей	Семінарське заняття 3 1. Сутність металі стичної теорії грошей. 2. Номіналістична теорія грошей. 3. Кількісна теорія грошей. 4. Сучасний монетаризм	[5; 6; 11; 14; 15]
Тема 4. Грошовий обіг і грошові потоки	Семінарське заняття 4 1. Поняття грошовий оборот, його економічна основа, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує. 2. Характеристика грошового обігу як складової грошового обороту. 3. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Розрахунок швидкості обігу грошей. 4. Сутність та вимоги закону кількості грошей, необхідних для обороту	[5; 6; 8; 10; 12; 15]
	Лабораторне заняття 2 За даними балансів банку розрахувати величину агрегатів грошової маси України	
Тема 5. Грошовий ринок	Семінарське заняття 5 1. Економічна структура і характеристика грошового ринку. 2. Інструменти регулювання грошової маси в обігу. 3. Мотиви та чинники, що визначають параметри попиту на гроші. 4. Попит на гроші та його складові. 5. Трансакційний та номінальний попит на гроші	[2; 3; 5; 11; 12; 14]
Тема 6. Грошові системи	Семінарське заняття 6 1. Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. 2. Основні типи грошових систем та їх еволюція.	[5; 6; 9; 10; 15]

Продовження табл. 8

1	2	3
	3. Системи металевого обігу (біметалізм та монометалізм). 4. Форми організації безготівкових розрахунків. 5. Вексель як спосіб розрахунків на умовах відстрочки платежу	
	Лабораторне заняття 3 Скласти схеми розрахунків за допомогою платіжних вимог та вимог-доручень, чеків	
Тема 7. Інфляція та грошові реформи	Семінарське заняття 7 1. Суть інфляції, її причини, форми прояву та закономірності розвитку. Види інфляції. 2. Соціально-економічні наслідки інфляції. 3. Сутність антиінфляційної політики. 4. Грошові реформи в Україні	[2; 5; 6; 14; 15]
Тема 8. Фінансове посередництво грошового ринку	Семінарське заняття 8 1. Сутність, основні види та об'єктивні умови становлення і розвитку спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів. 2. Страхові компанії та основні напрями їхньої спеціалізації. 3. Перспективи розвитку кредитних спілок та ломбардів. 4. Лізингові компанії. 5. Міжбанківські об'єднання та їх роль у діяльності кредитної системи. 6. Правове забезпечення фінансово-кредитних інститутів	[1; 8; 12; 14; 15]
	Лабораторне заняття 4 Провести аналіз діяльності страхової компанії (кредитної спілки, інвестиційної компанії)	
Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах		
Тема 9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	Семінарське заняття 9 1. Механізм формування пропозиції грошей. 2. Рівновага на грошовому ринку та відсоток. Фактори, які визначають рівновагу на грошовому ринку.	[3; 5; 6; 9; 10; 11]

Продовження табл. 8

1	2	3
	3. Залежність індивідуальних пропозицій заощаджень від рівня відсоткової ставки. 4. Залежність попиту на гроші від рівня відсотка. 5. Банківська система у створенні пропозиції грошей на фінансовому ринку. 6. Процес грошово-кредитної мультиплікації. 7. Основні чинники сучасної облікової політики НБУ	
Тема 10. Сутність і функції кредиту	Семінарське заняття 10 1. Необхідність та сутність кредиту. 2. Роль кредиту в умовах ринкової економіки. 3. Функції кредиту Лабораторне заняття 5 Провести аналіз заборгованості України по кредитам	[2; 3; 4; 13; 14]
Тема 11. Форми, види і роль кредиту	Семінарське заняття 11 1. Сутність кредиту як форми руху вартості на зворотній основі. Позиковий капітал і кредит. 2. Стадії і закономірності руху кредиту. Об'єкти, суб'єкти та типи кредитних відносин. 3. Форми та види кредиту. 4. Поняття економічних меж кредиту, їхні види, причини і наслідки порушення. Кредитні відносини та інфляція	[3; 5; 6; 11; 12]
Тема 12. Теоретичні засади процента	Семінарське заняття 12 1. Позиковий відсоток, його сутність та основні види. 2. Характеристика чинників, що впливають на розміри ставок за кредит. 3. Характеристика номінальної і реальної ставки відсотка Лабораторне заняття 6 Проаналізувати відсоткові ставки для юридичних та фізичних осіб по банкам України	[5; 14; 15]

Закінчення табл. 8

1	2	3
Тема 13. Теоретичні засади діяльності банків	Семінарське заняття 13 1. Класифікація банків. 2. Статутний фонд банку і порядок його формування. 3. Охарактеризуйте види банківських операцій. 4. У чому сутність пасивних та активних операцій банку? 5. Етапи системи банківського кредитування. 6. Які документи необхідні для оцінки фінансового стану позичальника? 7. Прибутковість банку та показники її вимірювання	[3–5; 13; 14]
Тема 14. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	Семінарське заняття 14 1. Центральний банк. Його походження і призначення. 2. Поняття грошово-кредитної політики центрального банку, її завдання та типи. 3. Інструменти грошово-кредитної політики. 4. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери	[3; 6; 9; 10; 11]
	Лабораторне заняття 7 Зробити рейтингову оцінку діяльності банків України (10 найбільших банків)	
Тема 15. Валютний ринок і валютні системи	Семінарське заняття 15 1. Сутність валюти та її конвертованість. 2. Валютний курс і способи його визначення. 3. Сутність та основи функціонування валютного ринку. 4. Валютна система розвитку. 5. Формування валютної системи України	[7; 12]
Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	Семінарське заняття 16 1. Характеристика міжнародних валютно-кредитних установ. 2. Міжнародні фінансові інститути. 3. Міжнародні розрахунки. 4. Характеристика платіжного балансу. 5. Міжнародна грошова одиниця. 6. Валютне регулювання	[5; 7; 12]
	Лабораторне заняття 8 Проаналізувати форми співробітництва міжнародних фінансових установ з Україною	

Таблиця 9

**План проведення семінарських та практичних занять
напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства"**

Назва теми	Перелік практичної роботи (опрацьованих питань)	Література
1	2	3
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки		
Тема 1. Сутність і функції грошей	Семінарське заняття 1 1. Походження грошей. 2. Форми грошей та їх еволюція. 3. Функції грошей. Функція міри вартості. 4. Функція засобу обігу. Функція засобу платежу	[3; 4; 6; 9; 10]
Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	Семінарське заняття 2 1. Поняття грошовий оборот, його економічна основа, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує. 2. Характеристика грошового обігу як складової грошового обороту. 3. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Розрахунок швидкості обігу грошей. 4. Сутність та вимоги закону кількості грошей, необхідних для обороту	[5; 6; 8; 10; 12; 15]
Тема 3. Грошовий ринок	Семінарське заняття 3 1. Економічна структура і характеристика грошового ринку. 2. Інструменти регулювання грошової маси в обігу. 3. Мотиви та чинники, що визначають параметри попиту на гроші. 4. Попит на гроші та його складові. 5. Трансакційний та номінальний попит на гроші	[2; 3; 5; 11; 12; 14]
Тема 4. Грошові системи	Семінарське заняття 4 1. Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. 2. Основні типи грошових систем та їх еволюція. 3. Системи металевих обігу (біметалізм та монометалізм). 4. Форми організації безготівкових розрахунків. 5. Вексель як спосіб розрахунків на умовах відстрочки платежу	[5; 6; 9; 10; 15]
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	Семінарське заняття 5 1. Суть інфляції, її причини, форми прояву та закономірності розвитку	[2; 5; 6; 14; 15]

Продовження табл. 9

1	2	3
	Види інфляції. 2. Соціально-економічні наслідки інфляції. 3. Сутність антиінфляційної політики. 4. Грошові реформи в Україні	
Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах		
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	Семінарське заняття 6 1. Сутність валюти та її конвертованість. 2. Валютний курс і способи його визначення. 3. Сутність та основи функціонування валютного ринку. 4. Валютна система розвитку. 5. Формування валютної системи України	[7; 12]
Тема 7. Кількісна теорія грошей	Семінарське заняття 7 1. Сутність метали стичної теорії грошей. 2. Номіналістична теорія грошей. 3. Кількісна теорія грошей. 4. Сучасний монетаризм	[5; 6; 11; 14; 15]
Тема 8. Кредит у ринковій економіці	Семінарське заняття 8 1. Необхідність та сутність кредиту. 2. Роль кредиту в умовах ринкової економіки. 3. Функції кредиту	[3; 5; 6; 11; 12]
Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку	Семінарське заняття 9 1. Сутність, основні види та об'єктивні умови становлення і розвитку спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів. 2. Страхові компанії та основні напрями їхньої спеціалізації. 3. Перспективи розвитку кредитних спілок та ломбардів. 4. Лізингові компанії. 5. Міжбанківські об'єднання та їх роль у діяльності кредитної системи. Правове забезпечення фінансово кредитних інститутів	[1; 8; 12; 14; 15]
Тема 10. Центральні банки	Семінарське заняття 10 1. Центральний банк. Його походження і призначення. 2. Поняття грошово-кредитної політики центрального банку, її завдання та типи. 3. Інструменти грошово-кредитної політики 4. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери	[3; 6; 9; 10; 11]

Закінчення табл. 9

1	2	3
Тема 11. Комерційні банки	Семінарське заняття 11 1. Класифікація банків. 2. Статутний фонд банку і порядок його формування. 3. Охарактеризуйте види банківських операцій. 4. У чому сутність пасивних та активних операцій банку? 5. Етапи системи банківського кредитування. 6. Які документи необхідні для оцінки фінансового стану позичальника? 7. Прибутковість банку та показники її вимірювання	[3 – 5; 13; 14]
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	Семінарське заняття 12 1. Характеристика міжнародних валютно-кредитних установ. 2. Міжнародні фінансові інститути. 3. Міжнародні розрахунки. 4. Характеристика платіжного балансу. 5. Міжнародна грошова одиниця. 6. Валютне регулювання	[5; 7; 12]

6. Самостійна робота студентів

За всіма темами, які визначенні навчальним планом, передбаченні лекції. Однак окремі питання, які включенні до лекційного курсу та розглядаються на семінарських і практичних заняттях, потребують більш детального і глибокого вивчення. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні нормативної і додаткової літератури, законодавчих документів, виконання практичних завдань.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння дисципліною "Гроші та кредит". Вона передбачає: вивчення лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; освоєння основних термінів та понять у міжнародному бізнесі; підготовку до семінарських (практичних, лабораторних) занять і проміжного підсумкового контролю.

Результати самостійно проведеного дослідження бакалавром оформлюються у вигляді доповіді за однією із запропонованих тем на вибір студента.

Обсяг доповіді становить 2-3 стандартних аркуші (формату А4).

Доповіді обговорюються в ході проведення колоквиуму, в якому беруть участь усі студенти групи.

Питання для самостійного вивчення наведені нижче.

Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси та кредит"

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Роль грошей у ринковій економіці

1. Гроші – це "мова ринку", а грошові потоки – це "кровоносна система економіки".

2. Гроші – це специфічний товар, що виконує роль загального еквівалента.

3. Ринок та держав.

4. Роль держави у творенні грошей.

5. Роль грошей як інструмента регулювання економіки.

Література: [2; 5; 12; 16].

Тема 2. Сутність і функції грошей

1. Походження грошей та розвиток їх форм.

2. Сутність грошей як загального еквівалента і абсолютно ліквідного активу.

3. Гроші як гроші і гроші як капітал.

4. Світові гроші. Генезис золота як світових грошей.

5. Електронні гроші в Україні.

Література: [3; 4; 6; 9; 10].

Тема 3. Теорія грошей

1. Сутність кількісної теорії грошей та причини її виникнення.

2. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей.

3. Кембриджська версія кількісної теорії грошей.

4. Вклад Дж. Кейнса у розробку кількісної теорії грошей.

5. Монетаризм та його сучасне застосування.

Література: [5; 6; 11; 14; 15].

Тема 4. Грошовий обіг і грошові потоки

1. Грошовий оборот та грошові потоки в Україні.
2. Поняття та складові маси грошей, що обслуговують грошовий оборот.
3. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом.
4. Закон кількості грошей, необхідної для обігу та використання їх вимог в Україні.

Література: [5; 6; 8; 10; 12; 15].

Тема 5. Грошовий ринок

1. Роль грошового ринку в економіці.
2. Основні інститути грошового ринку.
3. Мотиви і чинники попиту на гроші.
4. Сутність грошово-кредитного мультиплікатора.
5. Роль банківської системи в формуванні пропозиції грошей.
6. Міжбанківська валютна біржа України та її вплив на грошовий ринок.

Література: [2; 3; 5; 11; 12; 14].

Тема 6. Грошові системи

1. Особливості сучасних грошових систем.
2. Сутність грошової реформи і методи її проведення.
3. Сутність грошової системи біметалізму і монометалізму.
4. Грошова система Київської Русі.
5. Грошова система України та її розвиток.

Література: [5; 6; 9; 10; 15].

Тема 7. Інфляція та грошові реформи

1. Сутність інфляції попиту, витрат та інфляційної психології.
2. Особливості інфляції в Україні.
3. Методи проведення антиінфляційної політики в Україні.

Література: [2; 5; 6; 14; 15].

Тема 8. Фінансове посередництво грошового ринку

1. Класифікація і характеристика фінансових посередників.
2. Функції фінансових посередників.
3. Аналіз діяльності недержавних пенсійних фондів України.
4. Кредитні спілки як різновид кооперативів.
5. Розвиток кредитно-фінансових інститутів в Україні.

6. Інвестиційні компанії та інвестиційні фонди.

Література: [1; 8; 12; 14; 15].

Змістовний модуль 2. грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

1. Механізм формування пропозиції грошей на мікро- та макро рівнях.
2. Форми залучення і розміщення вільних ресурсів кредитних інститутів на міжбанківському ринку.

3. Сутність грошово-кредитного мультиплікатору.

4. Основні чинники сучасної облікової політики НБУ.

Література: [3; 5; 6; 9 – 11].

Тема 10. Сутність і функції кредиту

1. Розвиток кредиту в економіці України (на прикладі однієї з галузей).
2. Позиковий відсоток та фактори диференціації.

Література: [2 – 4; 13; 14].

Тема 11. Форми, види і роль кредиту

1. Роль кредиту у становленні ринкової економіки України.
2. Форми та види кредиту в Україні.
3. Споживчий кредит в Україні.

Література: [3; 5; 6; 11; 12].

Тема 12. Теоретичні засади процента

1. Сутність і види відсотків за кредит.
2. Характеристика складних відсотків.

Література: [5; 14; 15].

Тема 13. Теоретичні засади діяльності банків

1. Стан та перспективи розвитку банківської системи України.
2. Аналіз діяльності найбільших банків України.
3. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.

Література: [3 – 5; 13; 14].

Тема 14. Центральні банки в системі монетарного та банківського

управління

1. Національний банк України. Його структура і функції.
2. Грошово-кредитна політика НБУ.
3. Незалежність центрального банку.

Література: [3; 6; 9 – 11].

Тема 15. Валютний ринок і валютні системи

1. Зростання суперечливості і сили впливу валютних зв'язків на хід матеріального виробництва.
2. Міжнародні економічні відносини в умовах інтернаціоналізації господарського життя.
3. Національна, світова, міжнародна валютні системи: поняття, зв'язок, розходження й основні елементи.
4. Умови, що забезпечують відносну стабільність світової валютної системи.

Література: [7; 12].

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

1. Роль іноземних кредитів у розвитку економічного потенціалу України.
2. Транснаціоналізація банківської системи України.
3. Значення іноземних інвестицій для розвитку національної економіки України.
4. Україна та МВФ у XXI столітті: перспектива та напрями діяльності.
5. Україна та ЄБРР: форми співробітництва та перспективи співпраці.

Література: [5; 7; 12].

Напрямок підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Походження грошей та розвиток їх форм.
2. Сутність грошей як загального еквівалента і абсолютно ліквідного активу.
3. Гроші як гроші і гроші як капітал.

4. Світові гроші. Генезис золота як світових грошей.
  5. Електронні гроші в Україні.
- Література: [3; 4; 6; 9; 10].

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

1. Грошовий оборот та грошові потоки в Україні.
  2. Поняття та складові маси грошей, що обслуговують грошовий оборот.
  3. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом.
  4. Закон кількості грошей, необхідної для обігу та використання їх вимог в Україні.
- Література: [5; 6; 8; 10; 12; 15].

Тема 3. Грошовий ринок

1. Роль грошового ринку в економіці.
  2. Основні інститути грошового ринку.
  3. Мотиви і чинники попиту на гроші.
  4. Сутність грошово-кредитного мультиплікатора.
  5. Роль банківської системи в формуванні пропозиції грошей.
  6. Міжбанківська валютна біржа України та її вплив на грошовий ринок.
- Література: [2; 3; 5; 11; 12; 14].

Тема 4. Грошові системи

1. Особливості сучасних грошових систем.
  2. Сутність грошової реформи і методи її проведення.
  3. Сутність грошової системи біметалізму і монометалізму.
  4. Грошова система Київської Русі.
  5. Грошова система України та її розвиток.
- Література: [5; 6; 9; 10; 15].

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

1. Сутність інфляції попиту, витрат та інфляційної психології.
  2. Особливості інфляції в Україні.
  3. Методи проведення антиінфляційної політики в Україні.
- Література: [2; 5; 6; 14; 15].

Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків

в проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

1. Зростання суперечливості і сили впливу валютних зв'язків на хід матеріального виробництва.
2. Міжнародні економічні відносини в умовах інтернаціоналізації господарського життя.
3. Національна, світова, міжнародна валютні системи: поняття, зв'язок, розходження й основні елементи.
4. Умови, що забезпечують відносну стабільність світової валютної системи.

Література: [7; 12].

Тема 7. Кількісна теорія грошей

1. Сутність кількісної теорії грошей та причини її виникнення.
2. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей.
3. Кембриджська версія кількісної теорії грошей.
4. Вклад Дж. Кейнса у розробку кількісної теорії грошей.
5. Монетаризм та його сучасне застосування.

Література: [5; 6; 11; 14; 15].

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

1. Роль кредиту у становленні ринкової економіки України.
2. Форми та види кредиту в Україні.
3. Споживчий кредит в Україні.

Література: [3; 5; 6; 11; 12].

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

1. Класифікація і характеристика фінансових посередників.
2. Функції фінансових посередників.
3. Аналіз діяльності недержавних пенсійних фондів України.
4. Кредитні спілки як різновид кооперативів.
5. Розвиток кредитно-фінансових інститутів в Україні.
6. Інвестиційні компанії та інвестиційні фонди.

Література: [1; 8; 12; 14; 15].

Тема 10. Центральні банки

1. Національний банк України. Його структура і функції.
2. Грошово-кредитна політика НБУ.
3. Незалежність центрального банку.

Література: [3; 6; 9–11].

Тема 11. Комерційні банки

1. Стан та перспективи розвитку банківської системи України.
2. Аналіз діяльності найбільших банків України.
3. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.

Література: [3–5; 13; 14].

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

1. Роль іноземних кредитів у розвитку економічного потенціалу України.
2. Транснаціоналізація банківської системи України.
3. Значення іноземних інвестицій для розвитку національної економіки України.
4. Україна та МВФ у XXI столітті: перспектива та напрями діяльності.
5. Україна та ЄБРР: форми співробітництва та перспективи співпраці.

Література: [5; 7; 12].

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси та кредит"

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Роль грошей у ринковій економіці

1. Які сфери ринкової економіки можна виділити за формою власності?
2. На яких принципах функціонує ринкова економіка?
3. Розкрийте, чому змінюється попит і пропозиція, який механізм впливу цих змін на ціни?

Література: [2; 5; 12; 16].

Тема 2. Сутність і функції грошей

1. Які існують погляди на походження і сутність грошей?
  2. Дайте визначення грошей.
  3. Як гроші розв'язують протиріччя товарного ринку?
  4. Назвіть види грошей та охарактеризуйте їх.
  5. Що належить до кредитних грошей?
  6. У чому полягає функція міри вартості?
  7. Значення грошей як засобу обігу та платежу.
  8. Особливість функції нагромадження і заощадження.
  9. Чим відрізняються паперові гроші від кредитних?
  10. Який існує взаємозв'язок сучасних грошей і золота?
  11. Що стало причиною виникнення грошей?
- Література: [3; 4; 6; 9; 10].

Тема 3. Теорія грошей

1. Охарактеризуйте ранню кількісну теорію грошей.
  2. Проаналізуйте рівняння обміну І. Фішера.
  3. Порівняйте рівняння обміну Фішера з кембриджським рівнянням.
  4. У чому новизна підходу Дж. Кейнса до аналізу грошей?
  5. У чому полягають подібність і відмінність в аналізі грошей Кейнса і Фрідмена?
  6. Які основні риси ранньої металі стичної теорії грошей, в чому її помилки?
  7. Які основні положення і недоліки номіналістичної теорії грошей?
- Література: [5; 6; 11; 14; 15].

Тема 4. Грошовий обіг і грошові потоки

1. Що таке грошовий оборот і з чого він складається?
  2. Форми грошового обороту та їх характеристика.
  3. У чому полягає сутність закону грошового обігу?
  4. Грошові агрегати як показники грошової маси.
  5. Способи регулювання грошової маси.
  6. Назвіть особливості грошової маси в Україні.
- Література: [5; 6; 8; 10; 12; 15].

Тема 5. Грошовий ринок

1. У чому полягає суть грошового ринку?
2. Назвіть основні інститути грошового ринку.
3. Яка роль грошового ринку в економіці?

4. Назвіть елементи грошового ринку.
  5. Дайте визначення облікового ринку.
  6. Чому облікові ставки грошового ринку визначаються ставкою центрального банку?
  7. Дайте характеристику цінним паперам, які перебувають в обігу на обліковому ринку.
  8. Чому банки використовують у своїй діяльності міжбанківські депозити.
- Література: [2; 3; 5; 11; 12; 14].

Тема 6. Грошові системи

1. Що таке грошова система?
  2. Особливості сучасних грошових систем.
  3. Етапи розвитку грошової системи.
  4. Яке місце в національній грошовій системі займає процес грошового обороту?
- Література: [5; 6; 9; 10; 15].

Тема 7. Інфляція та грошові реформи

1. Основні причини інфляції, їх класифікація.
  2. Характеристика форм та видів інфляції.
  3. Які соціально-економічні наслідки інфляції?
  4. Що таке "шокова терапія"? Наведіть приклади.
  5. Сутність грошових реформ.
  6. Порядок проведення грошових реформ.
- Література: [2; 5; 6; 14; 15].

Тема 8. Фінансове посередництво грошового ринку

1. Який спосіб називається капітальним фінансуванням?
  2. Які типи кредитно фінансових установ входять до складу фінансових посередників.
  3. Характеристика інвестиційних посередників.
  4. Формування та сутність спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових установ.
- Література: [1; 8; 12; 14; 15].

Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків

у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

1. Елементи грошового попиту.
  2. Види інструментів грошового ринку.
  3. Визначте чинники які впливають на попит грошей.
  4. Як повинна змінитися пропозиція грошей, щоб при незмінному попиті рівноважна відсоткова ставка знизилась?
  5. Як зростання динаміки цін впливає на величину реального попиту на гроші?
  6. Що таке грошово-кредитна політика?
  7. Цілі грошово-кредитної політики.
- Література: [3; 5; 6; 9; 10; 11].

Тема 10. Сутність і функції кредиту

1. Які фактори зумовлюють необхідність кредиту?
  2. Що таке кредит?
  3. Охарактеризуйте суб'єктів кредитних відносин.
  4. Назвіть функції кредиту та їх особливості.
  5. У чому полягає різниця між забезпеченими і незабезпеченими кредитами?
- Література: [2; 3; 4; 13; 14].

Тема 11. Форми, види і роль кредиту

1. Дайте характеристику формам кредиту.
  2. Які виділяють види кредиту?
  3. У чому полягає різниця між банківським і комерційним кредитом?
  4. Що таке кредитоспроможність клієнта і від яких факторів вона залежить?
  5. У чому проявляється роль кредиту?
- Література: [3; 5; 6; 11; 12].

Тема 12. Теоретичні засади процента

1. В чому полягають відмінні риси процента порівняно з ціною на товари?
2. Назвіть відомі види процентних ставок. Чому відрізняються між собою.
3. Яке місце займає ставка облікового процента в загальній системі

процентних ставок?

4. Яка залежність між альтернативною вартістю зберігання грошей і процентною ставкою? Поясніть механізм цього зв'язку.

5. При яких змінах у попиту рівноважна ставка процента підвищується і чому?

6. Що таке рівноважна процентна ставка?

Література: [5; 14; 15].

Тема 13. Теоретичні засади діяльності банків

1. В чому єдність і відмінність цілей кредитних товариств і банків?

2. Чим відрізняється побудова банківської системи США, Японії і Західної Європи? До якої з банківських систем цих країн наближається банківська система України?

3. Чому переважна більшість банків України є універсальними?

4. В чому проявляються процеси глобалізації банківської діяльності в сучасному світі?

5. Чим відрізняється діяльність ощадних банків від інших банків другого рівня?

Література: [3 – 5; 13; 14].

Тема 14. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління

1. Який банк є головною ланкою банківської системи?

2. Як виникли центральні банки?

3. Які завдання виконують центральні банки?

4. Назвіть функції центральних банків.

5. Які функції виконує НБУ?

Література: [3; 6; 9 – 11].

Тема 15. Валютний ринок і валютні системи

1. Що таке валютний ринок?

2. валютний курс і його види.

3. Які існують способи котирування іноземної валюти?

4. Розкрийте функції валютного курсу?

5. У чому зміст і принципи функціонування Бреттон-Вудської валютної системи?

6. На яких принципах функціонує Ямайська валютна система?

Література: [7; 12].

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх

співробітництво з Україною

1. Які функції виконує МВФ?
  2. Як сформовано капітал МВФ?
  3. У яких формах здійснюється кредитування МВФ?
  4. Назвіть методи валютного регулювання.
  5. Які фінансові інститути входять до групи Всесвітнього банку?
  6. Які функції і напрями діяльності МБРР?
- Література: [5; 7; 12].

Напрямок підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Які існують погляди на походження і сутність грошей?
  2. Дайте визначення грошей.
  3. Як гроші розв'язують протиріччя товарного ринку?
  4. Назвіть види грошей та охарактеризуйте їх.
  5. Що належить до кредитних грошей?
  6. У чому полягає функція міри вартості?
  7. Значення грошей як засобу обігу та платежу.
  8. Особливість функції нагромадження і заощадження.
  9. Чим відрізняються паперові гроші від кредитних?
  10. Який існує взаємозв'язок сучасних грошей і золота?
  11. Що стало причиною виникнення грошей?
- Література: [3; 4; 6; 9; 10].

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

1. Що таке грошовий оборот і з чого він складається?
  2. Форми грошового обороту та їх характеристика.
  3. У чому полягає сутність закону грошового обігу?
  4. Грошові агрегати як показники грошової маси.
  5. Способи регулювання грошової маси.
  6. Назвіть особливості грошової маси в Україні.
- Література: [5; 6; 8; 10; 12; 15].

Тема 3. Грошовий ринок

1. У чому полягає суть грошового ринку?
2. Назвіть основні інститути грошового ринку.
3. Яка роль грошового ринку в економіці?
4. Назвіть елементи грошового ринку.
5. Дайте визначення облікового ринку.
6. Чому облікові ставки грошового ринку визначаються ставкою центрального банку?
7. Дайте характеристику цінним паперам, які перебувають в обігу на обліковому ринку.
8. Чому банки використовують у своїй діяльності міжбанківські депозити.

Література: [2; 3; 5; 11; 12; 14].

Тема 4. Грошові системи

1. Що таке грошова система?
2. Особливості сучасних грошових систем.
3. Етапи розвитку грошової системи.
4. Яке місце в національній грошовій системі займає процес грошового обороту?

Література: [5; 6; 9; 10; 15].

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

1. Основні причини інфляції, їх класифікація.
2. Характеристика форм та видів інфляції.
3. Які соціально-економічні наслідки інфляції?
4. Що таке "шокова терапія"? Наведіть приклади.
5. Сутність грошових реформ.
6. Порядок проведення грошових реформ.

Література: [2; 5; 6; 14; 15].

Змістовний модуль 2. Грошово-кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземній валютах

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

1. Що таке валютний ринок?
2. Валютний курс і його види.
3. Які існують способи котирування іноземної валюти?

4. Розкрийте функції валютного курсу?
5. У чому зміст і принципи функціонування Бреттон-Вудської валютної системи?
6. На яких принципах функціонує Ямайська валютна система?
Література: [7; 12].

Тема 7. Кількісна теорія грошей

1. Охарактеризуйте ранню кількісну теорію грошей.
2. Проаналізуйте рівняння обміну І. Фішера.
3. Порівняйте рівняння обміну Фішера з кембриджським рівнянням.
4. У чому новизна підходу Дж. Кейнса до аналізу грошей?
5. У чому полягають подібність і відмінність в аналізі грошей Кейнса і Фрідмена?
6. Які основні риси ранньої металі стичної теорії грошей, в чому її помилки?
7. Які основні положення і недоліки номіналістичної теорії грошей?
Література: основна [5, 6]; додаткова [11, 14, 15].

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

1. Які фактори зумовлюють необхідність кредиту?
2. Що таке кредит?
3. Охарактеризуйте суб'єктів кредитних відносин.
4. Назвіть функції кредиту та їх особливості.
5. У чому полягає різниця між забезпеченими і незабезпеченими кредитами?
Література: [2; 3; 4; 13; 14].

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

1. Який спосіб називається капітальним фінансуванням?
2. Які типи кредитно фінансових установ входять до складу фінансових посередників.
3. Характеристика інвестиційних посередників.
4. Формування та сутність спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових установ.
Література: [1; 8; 12; 14; 15].

Тема 10. Центральні банки

1. Який банк є головною ланкою банківської системи?
  2. Як виникли центральні банки?
  3. Які завдання виконують центральні банки?
  4. Назвіть функції центральних банків.
  5. Які функції виконує НБУ?
- Література: [3; 6; 9; 10; 11].

Тема 11. Комерційні банки

1. В чому єдність і відмінність цілей кредитних товариств і банків?
  2. Чим відрізняється побудова банківської системи США, Японії і Західної Європи? До якої з банківських систем цих країн наближається банківська система України?
  3. Чому переважна більшість банків України є універсальними?
  4. В чому проявляються процеси глобалізації банківської діяльності в сучасному світі?
  5. Чим відрізняється діяльність ощадних банків від інших банків другого рівня?
- Література: [3; 4; 5; 13; 14].

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

1. Які функції виконує МВФ?
  2. Як сформовано капітал МВФ?
  3. У яких формах здійснюється кредитування МВФ?
  4. Назвіть методи валютного регулювання.
  5. Які фінансові інститути входять до групи Всесвітнього банку?
  6. Які функції і напрями діяльності МБРР?
- Література: [5; 7; 12].

8. Теми для написання есе

Сучасний вимір суспільних проблем, відносин, постійних соціально-економічних змін, причин та тенденцій розвитку явищ, ситуацій потребує застосування не стільки дослідницького підходу-алгоритму, скільки творчого, відповідального та компетентного аналізу, доречного визначення проблеми, вміння професійно сформулювати альтернативу, гіпотезу та довести спроможність-неспроможність її практичного існування. Досить ефективним, що активізує студентський потенціал, методом конт-

ролю й перевірки знань більш високого порядку (за схемою: аналіз, синтез, творче застосування знань і оцінка) є есе.

ЕСЕ – це самостійна письмова робота на тему, запропоновану нижче (тема може бути запропонована також студентом, але обов'язково повинна бути погоджена з викладачем).

Мета есе полягає в розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок. Писати есе надзвичайно корисно, оскільки це дозволяє авторові навчитися чітко й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу, виділяти причиново-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки; володіти науковим стилем мовлення.

Есе повинне містити: чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

1. Відмінності повноцінних грошей та неповноцінних грошей.
2. Роль грошей в регулюванні суспільного процесу відтворення.
3. Грошова маса, її агрегати і механізм дії.
4. Причини виникнення грошово-кредитного мультиплікатора.
5. Закон грошового обігу.
6. Економічна сутність і структура грошового ринку.
7. Методи стабілізації грошей.
8. Складові грошової системи та її характеристика.
9. Грошова реформа України.
10. Причини що зумовили демонетизацію золота.
11. Сутність взаємозв'язку між грошовим обігом та ВВП.
12. Заощадження та інвестиції.
13. Процент як ціна грошей.
14. НБУ та грошово-кредитна політика.
15. Види та операції банків.
16. Формування власного капіталу банку.
17. Організація банківського кредитування в Україні.
18. Розрахункові послуги банків.
19. Послуги кредитного характеру та трастові послуги.
20. Політика управління ліквідністю та резервами банку.

21. Форми та види кредитів в господарському обороті підприємств.
22. Сутність банківських резервів.
23. Кредитний ризик та засоби його запобігання.
24. Підприємство та банки їх взаємозв'язок.
25. Розвиток кредитних спілок в Україні.
26. Види та функції валютних ринків.
27. Органи валютного регулювання в Україні.
28. Методи регулювання валютних курсів.
29. Сутність євро та цілі введення її в оборот.
30. Взаємовідносини України з МВФ.

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять-консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

індивідуальних консультацій (запитання - відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводяться у вигляді:

індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;

підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;

підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методики активізації процесу навчання

Одна із вимог до сучасної вищої школи – студенти повинні не тільки опанувати комплекс програму навчальної дисципліни, але і модель дії бакалавра в тій чи іншій сфері професійної діяльності (ситуації).

Для відпрацювання такої узагальненої моделі для бакалавра, а також найбільш типових ситуацій майбутньої професійної діяльності, використовуються різні форми активного навчання. До них належать

ділова гра; проблемні лекції; метод проектів; мозкові атаки (табл. 7).

Хоча перелічені методи відрізняються як формою проведення занять, так і завданнями, які необхідно вирішувати в навчальному процесі, вони мають спільні цілі:

активізувати сприйняття матеріалу в навчальному процесі;

відтворити реальні професійні ситуації та фрагменти майбутньої професійної діяльності;

прищепити навички творчого аналізу фактичного матеріалу;

виховати системне мислення, що включає комплексне розуміння ситуації, що склалася;

прищепити навички самостійного (колективного) опрацювання рішень з проблемних питань;

оволодіти методами моделювання ситуацій, наслідків прийняття рішень, здійснення дій.

Ділова гра – це моделювання реальної діяльності фахівця у спеціально створеній проблемній ситуації.

У навчальному процесі ділова гра використовується з метою закріплення тих знань, які отримує студент під час лекційної та самостійної роботи. Застосування ділових ігор дозволяє максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, враховувати реалії сьогодення, приймати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої позиції, розвивати в учасників гри колективізм і відчуття команди, отримати результати за досить обмежений час. У спеціально створених умовах майбутній спеціаліст програє найрізноманітніші життєві та виробничі ситуації, що допомагають йому сформулювати світогляд, відстояти свою позицію, набути професійних знань (компетенцій), умінь та навичок.

Проблемні лекції передбачають виклад матеріалу, що включає систему проблем і вимагає самостійної пошуково-дослідницької діяльності студентів.

На таких лекціях здійснюється диференційований підхід до навчання (з виділенням формальних груп за рівнями можливої активності). Психологічна підготовка розпочинається із проблемної ситуації, аналізу суперечностей, формулювання проблеми, а потім залучення студентів до її розв'язування. Уточнення опису ситуації, приклади з практики, формулювання проблемних запитань, участь у пошуку відповідей на них – харак-

терні особливості діяльності студентів; викладач максимально залучає їх до участі в лекції.

Зміст проблемної лекції відображає найновіші досягнення науки і передової практики, об'єктивні протиріччя на шляху наукового пізнання і засвоєння його результатів у навчанні. Таким чином, для проблемного викладу відбираються вузлові, найважливіші розділи курсу, які в своїй сукупності складають основний концептуальний зміст навчальної дисципліни "Гроші та кредит" і є найбільш важливими для майбутньої професійної діяльності і найбільш складними для засвоєння студентами.

Навчальні проблеми є доступними за своєю трудністю для студентів та враховують їх пізнавальні можливості, лежать в руслі предмету і є значущими для засвоєння нового матеріалу і загального та професійного розвитку особистості студента.

Основна дидактична цінність ігрового методу в тому, що він відкриває перед студентами пізнавальні можливості, які не доступні їм за інших умов. У діловій грі відтворюється предметний та соціальний зміст майбутньої професійної діяльності спеціалістів і студент виконує квазіпрофесійну діяльність, що несе в собі риси як навчальної, так і майбутньої професійної діяльності.

Метод проектів передбачає виконання практичних завдань (проектів), що поступово ускладнюються. Головна мета методу проектів - розвиток пізнавальних, творчих навичок у студентів, вміння самостійного конструювання власних знань, вмінь орієнтуватись в інформаційному просторі. Головна вимога методу проектів – наявність значимої проблеми, яка потребує інтегрованого знання, дослідницького пошуку її розв'язання, необхідності самостійної діяльності.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити й здійснити їх селекцію.

Вибір контрольних форм і методів активного навчання здійснюється, виходячи зі структури і змісту навчальної дисципліни, контрольних цілей та завдань навчання (табл. 10 та 11). Як правило, використання активних методів навчання здійснюється після опрацювання типових методик і розрахування традиційних форм навчання – розв'язання типових задач, проведення традиційних семінарських і практичних занять.

Таблиця 10

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами
навчальної дисципліни напряму підготовки 6.030508 "Фінанси
і кредит"**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Роль грошей у ринковій економіці	<i>Семінар-дискусія: "Місце економіка в суспільному устрої країни"</i>
	<i>Проблемна лекція з питання "Роль грошей як інструмента регулювання економіки"</i>
Тема 2. Сутність і функції грошей	<i>Мозкові атаки з питання "Визначити відмінності різних видів грошей"</i>
Тема 3. Теорія грошей	<i>Мозкові атаки з питання "Визначення переваг та недоліків різних теорій грошей"</i>
Тема 4. Грошовий обіг і грошові потоки	<i>Семінар-дискусія: "Грошовий оборот, його економічна основа, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує"</i>
	<i>Мозкові атаки з питання "Визначення швидкості обігу грошей та факторів, що її визначають"</i>
Тема 5. Грошовий ринок	<i>Проблемна лекція з питання "Мотиви та чинники, що визначають параметри попиту на гроші"</i>
	<i>Семінар-дискусія: "Інструменти регулювання грошової маси в обігу"</i>
Тема 6. Грошові системи	<i>Дискусія: "Місце грошової системи в економіці країни"</i>
Тема 7. Інфляція та грошові реформи	<i>Дискусія: "Аналіз соціально-економічних наслідків інфляції"</i>
	<i>Мозкові атаки з питання "Грошові реформи в Україні."</i>
Тема 8. Фінансове посередництво грошового ринку	<i>Проблемна лекція з питання "Об'єктивні умови становлення і розвитку спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів"</i>
	<i>Дискусія: "Міжбанківські об'єднання та їх роль у діяльності кредитної системи"</i>
Тема 9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	<i>Мозкові атаки з питання "Фактори, які визначають рівновагу на грошовому ринку"</i>
	<i>Семінар-дискусія: "Банківська система у створенні пропозиції грошей на фінансовому ринку"</i>
Тема 10. Сутність і функції кредиту	<i>Проблемна лекція: "Аналіз заборгованості України по кредитах"</i>
Тема 11. Форми, види і роль кредиту	<i>Метод проектів: "Сутність кредиту як форми руху вартості на зворотній основі"</i>
Тема 12. Теоретичні засади процента	<i>Проблемна лекція: "Характеристика чинників, що впливають на розміри ставок за кредит"</i>
Тема 13. Теоретичні засади діяльності банків	<i>Ділова гра: "Розрахунок погашення кредиту фізичною особою"</i>

Закінчення табл. 10

1	2
Тема 14. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	<i>Семінар-дискусія: "Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери"</i>
	<i>Дискусія: "Інструменти грошово-кредитної політики"</i>
Тема 15. Валютний ринок і валютні системи	<i>Ділова гра: "Маклер"</i>
Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	<i>Мозкові атаки з питання "Аналіз форм співробітництва міжнародних фінансових установ з Україною"</i>

Таблиця 11

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства"

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Сутність і функції грошей	<i>Мозкові атаки з питання "Визначити відмінності різних видів грошей"</i>
Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	<i>Семінар-дискусія: "Грошовий оборот, його економічна основа, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує"</i>
	<i>Мозкові атаки з питання "Визначення швидкості обігу грошей та факторів, що її визначають"</i>
Тема 3. Грошовий ринок	<i>Проблемна лекція з питання "Мотиви та чинники, що визначають параметри попиту на гроші"</i>
	<i>Семінар-дискусія: "Інструменти регулювання грошової маси в обігу"</i>
Тема 4. Грошові системи	<i>Дискусія: "Місце грошової системи в економіці країни"</i>
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	<i>Дискусія: "Аналіз соціально-економічних наслідків інфляції"</i> <i>Мозкові атаки з питання "Грошові реформи в Україні."</i>
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	<i>Ділова гра: "Маклер"</i>
Тема 7. Кількісна теорія грошей	<i>Мозкові атаки з питання "Визначення переваг та недоліків різних теорій грошей"</i>
Тема 8. Кредит у ринковій економіці	<i>Проблемна лекція: "Аналіз заборгованості України по кредитах"</i>
	<i>Проблемна лекція: "Характеристика чинників, що впливають на розміри ставок за кредит"</i>
	<i>Метод проектів: "Сутність кредиту як форми руху вартості на зворотній основі"</i>

Закінчення табл. 10

1	2
Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Об'єктивні умови становлення і розвитку спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів"
	<i>Дискусія:</i> "Міжбанківські об'єднання та їх роль у діяльності кредитної системи"
Тема 10. Центральні банки	<i>Семінар-дискусія:</i> "Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери"
	<i>Дискусія:</i> "Інструменти грошово-кредитної політики"
Тема 11. Комерційні банки	<i>Ділова гра:</i> "Розрахунок погашення кредиту фізичною особою"
Тема 12. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	<i>Мозкові атаки</i> з питання "Аналіз форм співробітництва міжнародних фінансових установ з Україною"

11. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи

Мета контрольної роботи полягає у поглибленому вивченні якоїсь теми або окремої проблеми, що повинно сприяти розвитку навичок самостійної роботи студентів над теоретичними та практичними питаннями. У процесі підготовки і написання контрольної роботи у студентів формується власна точка зору з даного питання, яку вони повинні логічно та аргументовано викласти.

Контрольна робота передбачає серйозне вивчення літератури, особливо нормативних документів.

Контрольна робота виконується студентом (заочної форми навчання) тільки у рукописному вигляді. Номер варіанта контрольної роботи повинен відповідати останній цифрі у заліковій книжці студента. Об'єм контрольної роботи повинен складати 20–25 аркушів (формату А4). Темі контрольних робіт наведена в табл. 12.

Таблиця 12

Варіанти контрольних робіт

Варіанти	Назва теми
1	Роль держави у створенні грошей
2	Кількісна теорія грошей
3	Сутність сучасного монетаризму
4	Характеристика грошового ринку
5	Основні типи грошових систем та їх еволюція
6	Інфляція її причини і форми прояву
7	Сутність грошових реформ
8	Форми та види кредитів
9	Інструменти грошово-кредитної політики
10	Валютне регулювання в Україні

12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання.
3. Проведення проміжного контролю.
4. Проведення модульного контролю.
5. Проведення підсумкового письмового контролю.

Загальна модульна оцінка складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за виконання індивідуального завдання та оцінки за виконання модульної контрольної роботи та екзамену (зразок екзаменаційного білету та критерії оцінки наведено в додатку А, Б та В).

Для оцінки роботи студента протягом семестру підсумкова рейтингова оцінка розраховується як сума оцінок за різні види занять та контрольні заходи (табл. 13 та 14). Максимальна рейтингова оцінка за вивчення дисципліни в семестрі 100 балів.

Таблиця 13

**Накопичувальна рейтингова система оцінювання
для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"**

Теми дисципліни	Види заняття, контрольний захід	Кількість балів
1	2	3
2-й семестр		
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і модель грошового ринку		
ТЕМА 1. Роль грошей у ринковій економіці	Лекція 1: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
ТЕМА 2. Сутність і функції грошей	Лекція 2 та 3: присутність	2
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	2
	Поточна контрольна робота	8

Продовження табл. 13

1	2	3
ТЕМА 3. Теорія грошей	Лекція 4 та 5: присутність	2
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	2
	Ессе	5
	Завдання за темою	5
ТЕМА 4. Грошовий обіг і грошові потоки	Лекція 5, 6 та 7: присутність	3
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	2 5
	Колоквіум	16
Змістовний модуль 2. Принципи організації грошово-кредитної політики на сучасному етапі		
ТЕМА 5. Грошовий ринок	Лекція 8 та 9: присутність	2
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	2 1
	ТЕМА 6. Грошові системи	Лекція 10 та 11: присутність
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	2 1
ТЕМА 7. Інфляція та грошові реформи	Лекція 12, 13 та 14: присутність	3
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	2 1,5
	Поточна контрольна робота	8
ТЕМА 8. Фінансове посередництво грошового ринку	Лекція 15 та 16: присутність	2
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	2 1,5
	Колоквіум	16
Загальна кількість балів		100
3-й семестр		
ТЕМА 1. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	Лекція 1: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
ТЕМА 2. Сутність і функції кредиту	Лекція 2: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1

Закінчення табл. 13

1	2	3
ТЕМА 3. Форми, види і роль кредиту	Лекція 3: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	Завдання за темою	2
	Колоквіум	10
ТЕМА 4. Теоретичні засади процента	Лекція 4: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	Контрольна робота	5
ТЕМА 5. Теоретичні засади діяльності банків	Лекція 5: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	Завдання за темою	2
ТЕМА 6. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	Лекція 6: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	Завдання за темою	2
ТЕМА 7. Валютний ринок і валютні системи	Лекція 7: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	Колоквіум	10
ТЕМА 8. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	Лекція 8: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	Контрольна робота	5
Іспит		40
Загальна кількість балів		100

Таблиця 14

**Накопичувальна рейтингова система оцінювання
для студентів напряму підготовки 6.030504 "Економіка
підприємства"**

Теми дисципліни	Види заняття, контрольний захід	Кількість балів
1	2	3
ТЕМА 1. Сутність і функції грошей	Лекція 1: присутність	0,5
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
	Лекція 2: присутність	0,5
ТЕМА 2. Грошовий обіг і грошові потоки	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
	Лекція 3: присутність	0,5
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
ТЕМА 3. Грошовий ринок	Лекція 3: присутність	0,5
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
	Завдання за темою	2
ТЕМА 4. Грошові системи	Лекція 4: присутність	0,5
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
	Есе	1,5
ТЕМА 5. Інфляція та грошові реформи	Лекція 5: присутність	0,5
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
	Колоквіум	10
ТЕМА 6. Валютний ринок і валютні системи	Лекція 6, 7 та 8: присутність	1,5
	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1,5
	Завдання за темою	2
	Контрольна робота	5
	Лекція 9: присутність	0,5
ТЕМА 7. Кількісна теорія грошей	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
	Завдання за темою	2
	Лекція 10, 11 та 12: присутність	1,5
ТЕМА 8. Кредит у ринковій економіці	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	1,5
	Завдання за темою	2
	Ессе	1,5
	Лекція 13: присутність	0,5
ТЕМА 9. Фінансові посередники грошового ринку	Практичне заняття: робота на занятті СРС: виконання завдання	0,5
	Колоквіум	10

Закінчення табл. 14

1	2	3
ТЕМА 10. Центральні банки	Лекція 14: присутність	0,5
	Практичне заняття: робота на занятті	0,5
	СРС: виконання завдання	
ТЕМА 11. Комерційні банки	Лекція 15: присутність	0,5
	Практичне заняття: робота на занятті	0,5
	СРС: виконання завдання	
	Завдання за темою	2
ТЕМА 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	Лекція 16 та 17: присутність	1
	Практичне заняття: робота на занятті	1
	СРС: виконання завдання	
	Контрольна робота	5
Іспит		40
Загальна кількість балів		100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів ХНЕУ в системі оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 15)

Таблиця 15

Переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100 балів	5 – відмінно
B	82 – 89 балів	4 – добре
C	74 – 81 балів	
D	64 – 73 балів	
E	60 – 63 балів	3 – задовільно
FX	35 – 59 балів	2 – незадовільно (потрібне повторне перескладання). 2 – незадовільно (потрібне повторне вивчення дисципліни)
F	1 – 34 балів	

13. Рекомендована література

13.1. Основна

1. Буднік М. М. Фінансовий ринок : навч. посібн. / М. М. Буднік, Л. С. Мартюшева, Н. В. Сабліна. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 334 с.

2. Гриньова В. М. Гроші і кредит : підручник / В. М. Гриньова. – Х. : ІНЖЕК, 2008.

3. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.] ; за заг. ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2008. – 604 с.
4. Демківський А. В. Гроші та кредит / А. В. Демківський. – К. : Дакор, 2005. – 528 с.
5. Колесніченко В. Ф. Гроші та кредит : конспект лекцій для студентів спеціальності 6.050100 "Банківська справа" всіх форм навчання / В. Ф. Колесніченко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 208 с.
6. Колодізєв О. М. Гроші і кредит : підручник / О. М. Колодізєв. – К. : Знання, 2010.
7. Кондусова Л. Ф. Валютно-фінансові розрахунки зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібн. / Л. Ф. Кондусова, І. І. Нескородєва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 200 с.
8. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : навч. посібн. / Шелудько В. М. – [2-ге вид. випр. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 535 с.

13.2. Додаткова

9. Алексєєв І. В. Гроші та кредит : навч. посібн. / І. В. Алексєєв. – К. : Знання, 2009.
10. Круш П. В. Гроші та кредит : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів III - IV рівнів акредитації / П. В. Круш. – К. : ЦУЛ, 2010.
11. Лагутін В. Д. Гроші та грошовий обіг : навч. посібн. / В. Д. Лагутін – 4-те вид., пере-робл. і доповн. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2002. – 199 с.
12. Литовских А. М. Финансы, денежное обращение и кредит / А. М. Литовских, И. К. Шевченко. – Таганрог : Изд. ТРТУ, 2003. – 101 с.
13. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни "Гроші та кредит" / кол. авторів під кер. М. І. Мируна. – К. : КНЕУ, 2002. – 124 с.
14. Рябїніна Л. Н. Деньги и кредит : учебн. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / Л. Н. Рябїніна. – К. : Центр навчальної літератури, 2008.
15. Щетинін А. І. Гроші та кредит : підруч. для студ. вищ. навч. закладів / А. І. Щетинїна. – К. : ЦУЛ, 2008.

13.3. Ресурси мережі Інтернет

16. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
17. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
18. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
19. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.
20. Офіційний сайт Харківської державної бібліотеки ім. В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

Додатки

Додаток А

Зразок екзаменаційного білета
напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра: фінансів
Дисципліна "Гроші та кредит"

Факультет: фінансовий
Напрямок підготовки:
6.030508 "Фінанси і кредит"

Екзаменаційний білет

Завдання С-1 (оцінювання у межах 5 балів)

Визначте банківський мультиплікатор, якщо норма обов'язкового резервування 20 % та схематично визначте скільки кредитних грошей зможуть банки видати на кожну грн. готівки, одержаної від першого вкладника у сумі 120 тис. грн

Завдання С-2 (оцінювання у межах 5 балів)

Визначте, яка валюта девальвувала, а яка ревальюувала, якщо курси валют на 1.01.2012 р. 1 долар – 7,90 грн а на 01.01.2013 р. 1 долар – 8,20 грн. Вкажіть, кому вигідна девальвація та ревальвація (експортерам чи імпортерам).

Завдання Д-1 (оцінювання у межах 8 балів)

Загальна кількість облігацій у пакеті банку "ПРАВЕКС" – 150 шт., ставка облікового процента – 14 % річних, купонний дохід – 11 %, номінальна ціна однієї облігації – 120 грн. Необхідно визначити вартість однієї облігації на момент емісії і всього пакета облігацій.

Завдання Д-2 (оцінювання у межах 8 балів)

Розрахуйте, скільки гривень експортери повинні отримати або скільки гривень імпортер повинен заплатити в таких ситуаціях:

- а) український експортер отримав платіж в сумі 168 тис. доларів;
  - б) український імпортер повинен заплатити за товари 83 тис. доларів.
- Курси "спот" такі: 8,30 – 8,60.

Завдання Е-1 (оцінювання у межах 14 балів)

Потреба підприємства ЗАО "Укренергосоюз" у фінансуванні обсягом 120 тис. грн має бути покрита 1 вересня поточного року. Оберіть найкращий з двох варіантів покриття потреби підприємства ЗАО "Укренергосоюз" у коштах, забезпечивши мінімізацію витрат на обслуговування позичкового капіталу та виходячи з таких даних:

1) на балансі підприємства перебуває вексель підприємства ТОВ "Укрспецтехнологія" номіналом 170 тис. грн, виданий 1 травня поточного року зі строком платежу 31 грудня. Складна облікова ставка комерційного банку "Аваль", який погоджується інкасувати цей вексель, становить 45 % річних;

2) комерційний банк "УКРСІБ" пропонує кредит у необхідній сумі строком на 6 місяців під складну ставку 47 % річних.

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри фінансів

Завідувач кафедри, к.е.н., проф.

Журавльова І. В.

Екзаменатор к.е.н., доцент

Кондусова Л. Ф.

Зразок екзаменаційного білета
напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра: фінансів
Дисципліна "Гроші та кредит"

Факультет: економіка підприємства
Напрямок підготовки: 6.030504
"Економіка підприємства"

Екзаменаційний білет

Завдання С-1 (оцінювання у межах 5 балів)

Розрахуйте курси продавців та покупців на різних валютних ринках:
Париж на Цюрих: 1 швейцарський франк = 0,714 євро та 0,725 євро;
Нью-Йорк на Лондон: 1 фунт стерлінгу = 0,912 доларів та 0,946 доларів.

Завдання С-2 (оцінювання у межах 5 балів)

Банк залучив від вкладника 7 500 грн та надає за рахунок цього ресурсу кредит іншій особі-позичальнику. Норма обов'язкового резервування становить 12 %. Вам, як працівнику кредитного відділу банку, необхідно визначити суму можливої позики.

Завдання Д-1 (оцінювання у межах 8 балів)

Загальна кількість облігацій у пакеті банку "Приват". Ставка облікового відсотка – 14 % річних, купонний дохід – 10 %, номінальна ціна однієї облігації – 2 000 грн. Облігації обертаються на ринку 4 роки. Необхідно визначити вартість однієї облігації на момент емісії.

Завдання Д-2 (оцінювання у межах 8 балів)

Відомо, що ПАТ "Турбоатом" реалізував товарів на суму – 4 500 млрд грн. Сума товарів (робіт, послуг) проданих з розстрочкою платежу, строк оплати яких не настав, – 42 млрд грн. Сума платежів по довгостроковим зобов'язанням, строки яких настали, – 172 млрд грн. Сума взаємно погашаних платежів – 400 млрд грн. Середнє число оборотів грошей за рік – 10. Керівництво підприємства поставило перед вами завдання – розрахувати кількість грошей, необхідних підприємству в якості засобів обігу.

Завдання Е-1 (оцінювання у межах 14 балів)

Визначте платоспроможність клієнта, який бажає отримати кредит для купівлі німецького авто вартістю 9 тис. дол. (1 дол. = 7,8 грн). Клієнт має 18 тис. грн власних коштів, середня місячна зарплата його складає 2 100 грн. Умови банку наступні: первісний внесок 14 %, комісія за відкриття рахунку 1,5 %, комісія за оформлення кредиту 0,2 %, за оформлення залогу 310 грн + 0,4 % від залогової вартості авто, страхування майна 3 %, послуги нотаріуса 150 грн, оформлення у ДАІ 600 грн, збір у Пенсійний фонд 2,5 % вартості авто. Відсоток за кредит 16 %, щомісячні комісійні 120 грн. Комунальний податок складає 27 % від доходу платника.

Зробіть висновок на скільки років банк видасть клієнту кредит і чи зможе клієнт отримати кредит у національній валюті.

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри фінансів

Завідувач кафедри, к.е.н., проф.

Журавльова І. В.

Екзаменатор к.е.н., доцент

Кондусова Л. Ф.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ
ЗА ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ ІСПИТУ
З ДИСЦИПЛІНИ "Гроші та кредит"**

Пакет містить 30 екзаменаційних білетів. Кожен екзаменаційний білет з дисципліни "Гроші та кредит" містить 5 завдань різного типу складності: два стереотипних, два діагностичних, одне евристичне.

Екзаменаційні білети розроблені на засадах компетентнісного підходу з метою перевірки сформованого рівня знань, умінь та навичок у студентів.

Екзаменаційне завдання виконується письмово. Відведений час на виконання – 120 хвилин. Використання довідкової літератури під час виконання роботи не дозволяється. Для розрахункових процедур дозволено використання виключно калькулятора.

Критерії оцінки стереотипного завдання (завдання 1,2)

Бал	Критерії оцінювання
3	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних та арифметичних помилок, використав типовий алгоритм з частковим поясненням
5	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення, надав повні пояснення до проведених розрахунків та зробив висновки

Критерії оцінки діагностичного завдання (завдання 3,4)

Бал	Критерії оцінювання
3	Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь неправильна, відсутні висновки
6	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних та арифметичних помилок, використав типовий алгоритм з частковим поясненням
8	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав повні пояснення до проведених розрахунків та зробив обґрунтовані висновки

Критерії оцінки евристичного завдання (завдання 5)

Бал	Критерії оцінювання
2	Студент стикається зі значними труднощами при аналізі економічних явищ і процесів, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні. В завданні допущені значні математичні помилки, відсутні висновки та правильна відповідь
5	При виконанні завдань показано часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання поставлених задач. Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь неправильна, відсутні висновки

10	При виконанні завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Припускається наявність незначних арифметичних помилок, але методичний підхід до вирішення завдання є вірним (тобто припущені неточності у розрахунках певних показників), використано типовий алгоритм з частковим поясненням зроблені узагальнені висновки
12	Виконав вірно всі дії за типовим алгоритмом але не запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків не в повному обсязі та зробив узагальнені висновки
14	Завдання виконані як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. При виконанні завдань студент застосовує системні знання навчального матеріалу, робить аргументовані та обґрунтовані висновки щодо отриманих результатів. При розкритті запитання дотримано логіку, структуру та стиль викладення матеріалу, обґрунтовано позицію автора щодо розглянутої проблеми, наведено основні напрями її вирішення

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	6
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	11
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами	13
4. Плани лекцій	25
5. Плани семінарських (практичних) занять	30
6. Самостійна робота студентів	37
7. Контрольні запитання для самодіагностики	44
8. Теми для написання есе.....	52
9. Індивідуально-консультативна робота	54
10. Методи активізації процесу навчання.....	54
11. Методичні рекомендації для виконання контрольної роботи	59
12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	60
13. Рекомендована література.....	64
13.1. Основна	65
13.2. Додаткова.....	65
13.3. Ресурси мережі Інтернет	65
Додатки.....	66

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ГРОШІ ТА КРЕДИТ"**

**для студентів напрямів підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит",
6.030504 "Економіка підприємства"
всіх форм навчання**

Укладачі: **Кондусова** Лариса Федорівна
Кіпа Марина Олександрівна

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 23 ЕВ. Обсяг 70 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна,
9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.